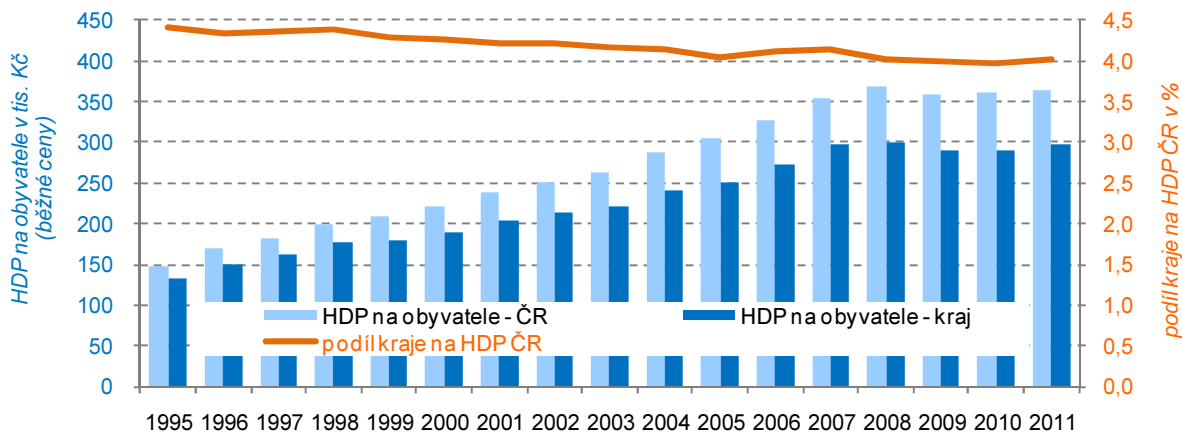

3. EKONOMICKÝ VÝVOJ

Ekonomická výkonnost kraje je podprůměrná

Ekonomickou výkonností se Pardubický kraj řadí k mírně horšímu průměru. V letech 2008 až 2011⁹ se podíl na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) České republiky ustálil na 4,0 % (třetí nejnížší podíl mezi kraji), přičemž tento podíl dlouhodobě klesá (od roku 1999).

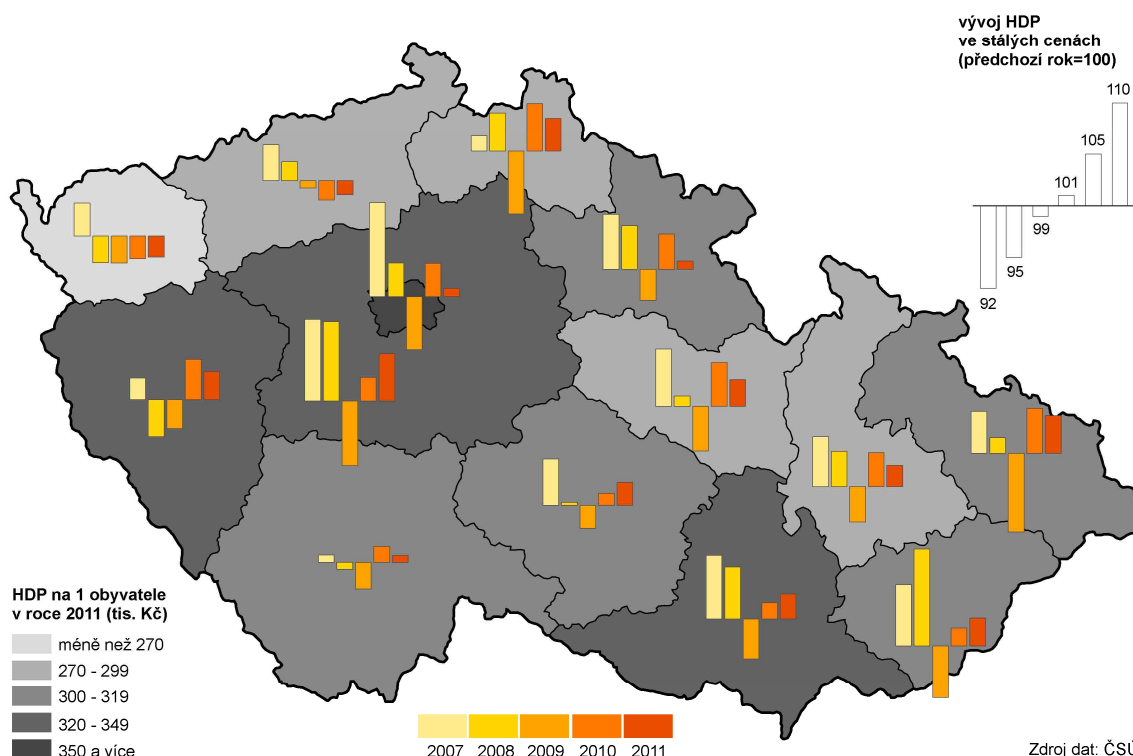
Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Pardubickém kraji

Hrubý domácí produkt na obyvatele v letech 2010 a 2011 mírně vzrostl

HDP po přepočtu na obyvatele v kraji do roku 2008 meziročně rostl, i když pomalejším tempem oproti republikovému. Po poklesu v roce 2009, vyvolaném ekonomickou recesí, v letech 2010 a 2011 opět rostl (na 297 755 Kč v běžných cenách, tj. 81,7 % průměru ČR¹⁰). V mezikrajském srovnání se HDP na obyvatele v kraji řadil v roce 2011 na desáté místo.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2007 až 2011

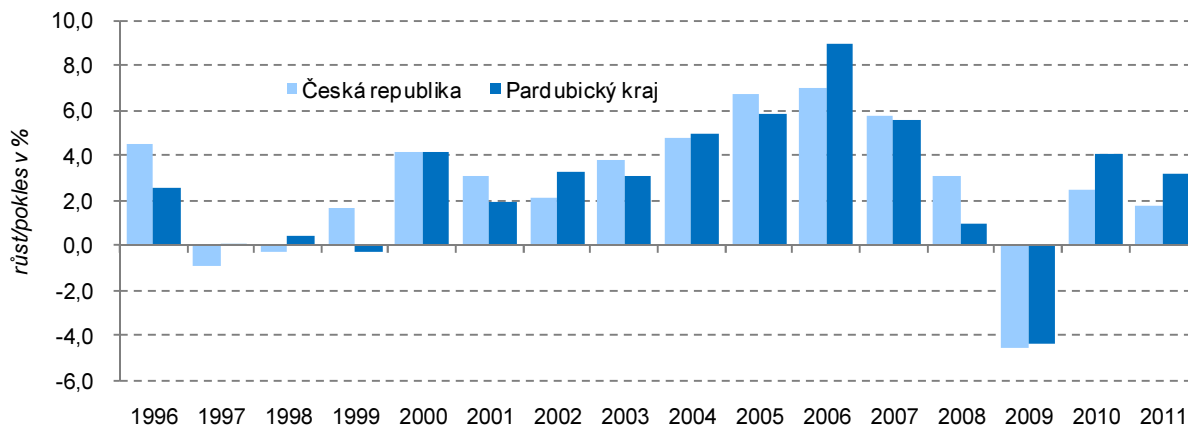
Oživení ekonomiky bylo v kraji rychlejší

Po hospodářském útlumu, který se v kraji obdobně jako ve všech ostatních krajích projevil v roce 2009 poklesem HDP ve stálých cenách, došlo v roce 2010 k růstu HDP o 4,1 % a v roce 2011 o další 3,2 % (nadprůměrný růst).

⁹ Makroekonomické údaje v regionálním členění za rok 2012 budou k dispozici v posledních měsících roku 2013.

¹⁰ Průměr ČR překračuje pouze Hl. město Praha, a to více než dvojnásobně.

Graf 3.2 Meziroční růst/pokles HDP ve stálých cenách v Pardubickém kraji a ČR

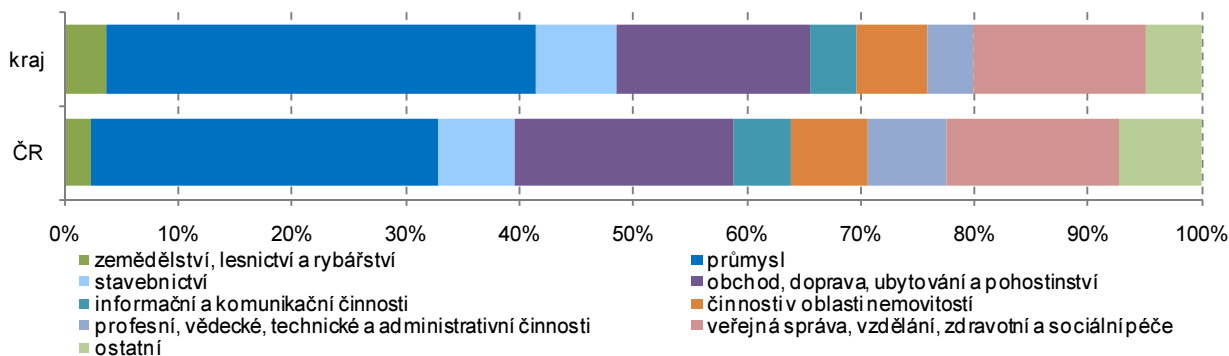
Objem tvorby hrubého fixního kapitálu zůstává podprůměrný

Nepříznivý ekonomický vývoj se odrazil rovněž ve snížené míře investování. V roce 2008 dosáhla tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v kraji nejvyšší hodnoty od poloviny 90. let (36 446 mil. Kč v běžných cenách), v roce 2009 se projevil druhý nejvyšší pokles mezi kraji. V roce 2010 sice následoval druhý nejrychlejší růst, ten však byl vystřídán poklesem o 7,1 %. Podílem 3,5 % na republikovém objemu THFK v roce 2011 se Pardubický kraj řadil mezi kraje na 11. místo, objemem THFK na 1 obyvatele na místo desáté a za republikovým průměrem zaostával téměř o 30 %.

Roste sekundární sektor, stagnuje sektor služeb, zastavil se útlum primárního sektoru

Hospodářský charakter Pardubického kraje je určován především sekundárním sektorem (průmysl a stavebnictví), který se na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹¹ v roce 2011 podílel 44,8 % (o 7,5 procentního bodu více, než byl průměr ČR). Podíl terciárního sektoru (tržní a netržní služby) na HPH v kraji v roce 2011 poklesl na 51,5 %. Naproti tomu zastoupení primárního sektoru (zemědělství, lesnictví a rybolovu) meziročně v roce 2011 vzrostlo zásluhou vyšší sklizně rostlinných produktů; v mezikrajském srovnání je podíl primárního sektoru Pardubického kraje 5. nejvyšší.

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Pardubickém kraji a ČR v roce 2011

Růst výdajů na vědu a výzkum je podprůměrný

Pozice kraje se v oblasti vědy a výzkumu postupně zhoršuje. Výdaje na vědu a výzkum rostly v letech 2007 – 2011 (poslední dostupný údaj) v kraji oproti celostátnímu průměru o 3 procentní body pomaleji, počty výzkumných pracovníků v kraji až v roce 2011 dosáhly úrovně roku 2007, přitom celostátně byl ve stejném období zaznamenán růst o 10 %. Do kraje jsou na vědu a výzkum alokovány menší objemy veřejných prostředků; zatímco celostátně připadalo v roce 2011 na veřejné prostředky 37 %, v Pardubickém kraji to bylo 24 %.

Pomaleji roste podíl uživatelů osobních počítačů

Obyvatelé Pardubického kraje postupně ztráceli náskok, který měli po roce 2000 ve využívání informačních technologií. V roce 2007 byl v kraji po Hlavním městě Praze druhý nejvyšší podíl domácností vybavených počítačem. V roce 2011 se podíl pravidelných uživatelů PC v kraji blížil dvěma třetinám populace; za republikovou úrovní mírně zaostával a v mezikrajském srovnání se zařadil

¹¹ Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (oceněnou v základních cenách) a mezispotřebou (oceněnou v kupních cenách).

na 7. místo. Podprůměrný je i podíl osob využívajících internet, podíl nakupujících přes internet je v kraji 3. nejnižší po Libereckém a Jihočeském kraji.

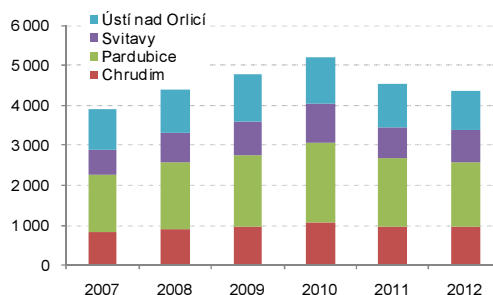
Přibývali hlavně živnostníci a společnosti s r. o.

V průběhu roku 2012 přibýlo v kraji 4 356 nových ekonomických subjektů, vzhledem k zániku některých subjektů byl jejich celkový přírůstek jen 1 261. Necelá polovina tohoto přírůstku se týkala živnostníků (růst o 0,7 %) a fyzických osob podnikajících podle jiných zákonů než živnostenského (bez zemědělských podnikatelů). Přibývaly též obchodní společnosti (meziroční přírůstek 3,1 %), zejména společnosti s ručením omezeným. Naproti tomu pokračoval pokles počtu zahraničních osob. Z hlediska zaměření se nejvíce subjektů orientuje na obchod, ubytování a stravování (29 %), následuje průmysl (15 %), stavebnictví (13 %), profesní, vědecké a technické činnosti (10 %, tj. dvakrát vyšší podíl, než mají zemědělské subjekty). Pouze 632 subjektů sídlících v kraji má více než 50 zaměstnanců. Jen 10 subjektů má více než 1 000 zaměstnanců, z toho je 7 průmyslových podniků. Podnikatelská aktivita (počet fyzických osob v registru ekonomických subjektů na 1 000 obyvatel) je v Pardubickém kraji pátá nejnižší mezi kraji. V rámci kraje je nadprůměrná v okrese Pardubice, výrazně podprůměrná v okrese Svitavy.

Graf 3.4 Struktura ekonomických subjektů v Pardubickém kraji k 31. 12. v %

Graf 3.5 Nově vzniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje

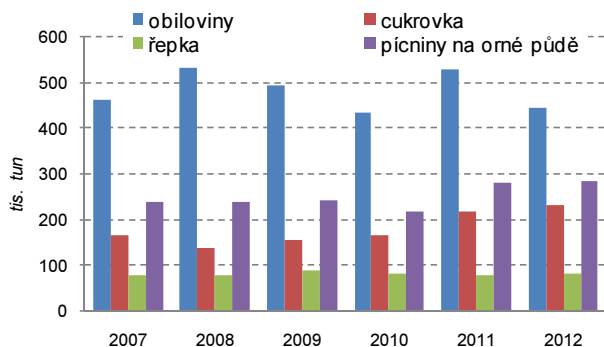
Od roku 2010 převyšuje rostlinná produkce živočišnou

Kraj se řadí k regionům s nadprůměrným podílem primárního sektoru na zaměstnanosti i na hrubé přidané hodnotě, přitom živočišná produkce se dlouhodobě podílela na celkové zemědělské produkci více než produkce rostlinná (s výjimkou roku 2007). Pokračující snižování živočišné produkce vedlo k tomu, že od roku 2010 převažuje rostlinná produkce nad živočišnou. Rostlinná produkce se ve finančním vyjádření v roce 2011 (poslední dostupná data) podílela 51 %. Rozhodující podíl na rostlinné produkci mají obiloviny (47 % v roce 2011), následují technické plodiny (26 %) a pícniny (16 %). Malé zastoupení má zelenina (6 %), brambory (2 %) a ovoce (méně než 1 %).

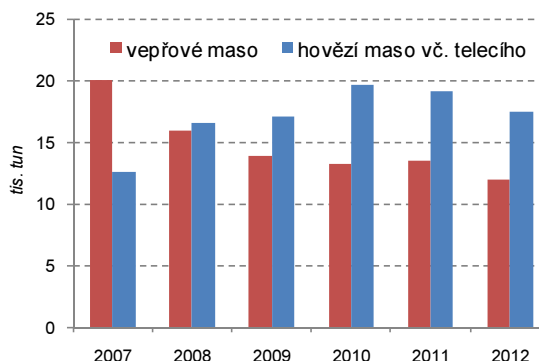
Skližeň obilovin v roce 2012 poklesla pod úroveň roku 2011

Velikost osevních ploch jednotlivých plodin se v kraji mění ve vazbě na poptávku po jednotlivých zemědělských komoditách. V posledních letech se snižují osevní plochy obilovin, naproti tomu mírně rostou plochy pícnin na orné půdě a cukrovky. Podpora produkce biopaliv vede v kraji ke zvětšování osevních ploch řepky. Meziroční snížení sklizně obilovin v kraji o 85,7 tis. tun souvisí s nižší sklizní ozimé pšenice, která byla vyvolána kombinací menších osevních ploch a jejího nižšího průměrného hektarového výnosu.

Graf 3.6 Sklizeň vybraných plodin v Pardubickém kraji

Graf 3.7 Výroba masa v jatečné hmotnosti v Pardubickém kraji

Intenzita chovu skotu a prasat se zvýšila

Soupisem hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2013) byl v Pardubickém kraji zjištěn meziroční růst stavů skotu, prasat i drůbeže; růst stavů ovcí se zastavil. Intenzita chovu skotu zvolna roste druhým rokem, nedosáhla úrovně z roku 2010. Intenzita chovu prasat roste třetím rokem, nedosáhla úrovně z roku 2006.

V odchovu hospodářských zvířat patří kraj dlouhodobě k nejlepším

Počet narozených telat na 100 krav se v kraji oproti roku 2011 sice snížil, přesto jde o nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji ČR. V důsledku zvýšení úhynu telat se zhoršilo postavení kraje v odchovu telat o jednu pozici; počtem odchovaných telat na 100 krav se tak Pardubický kraj zařadil v roce 2012 na 2. místo v republice za Jihomoravský kraj.

Výroba mléka i průměrná dojivost roste

Výroba mléka se v kraji zvýšila v roce 2012 o 3,9 %, přitom celostátně výroba mléka vzrostla o 2,9 %. Nadále se v kraji zvyšovala průměrná dojivost, hodnota 7 467 litrů na krávu za rok řadí Pardubický kraj na 7. místo.

Pokles výroby hovězího a vepřového masa

V porovnání s rokem 2011 se v uplynulém roce v kraji snížily počty poraženého skotu o 11 % a prasat o 6 %; průměrná hmotnost poraženého skotu mírně rostla, průměrná hmotnost poražených prasat se nezměnila.

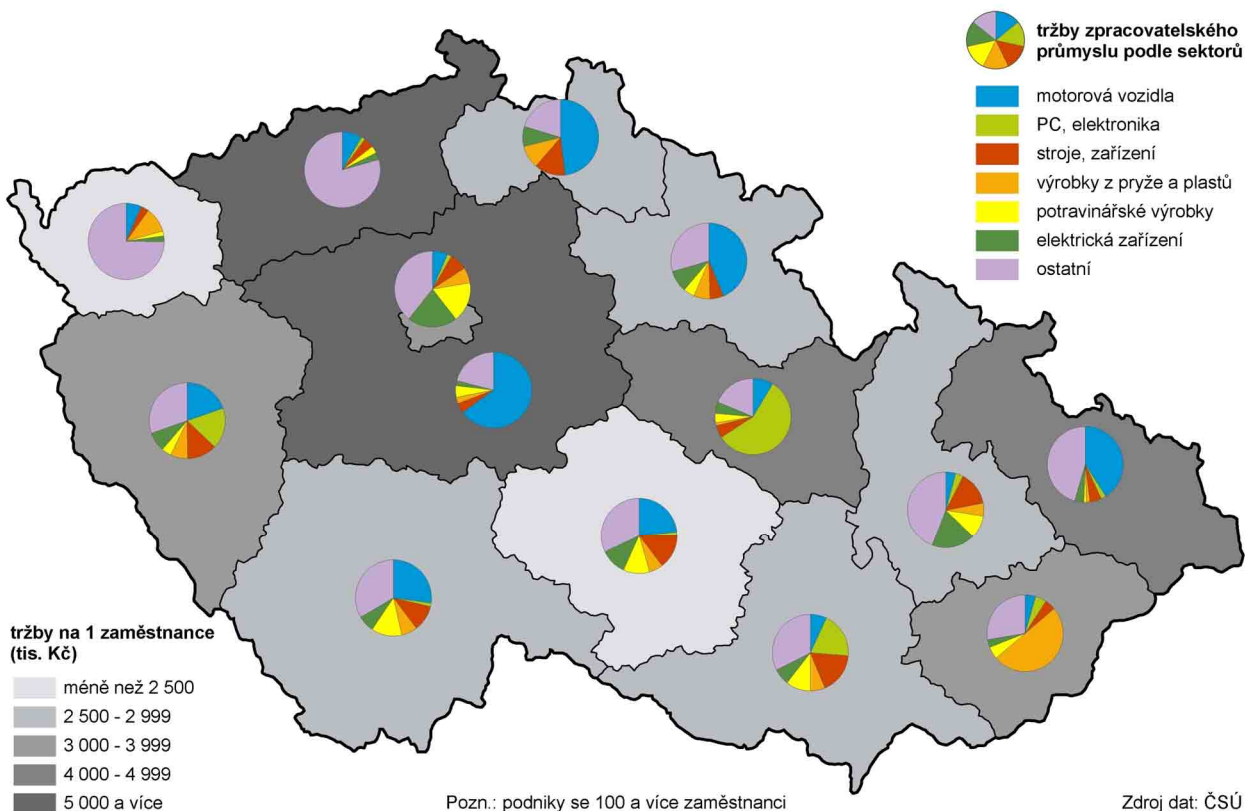
Tržby za prodej vlastních výrobků v průmyslu meziročně rostly pomaleji než v roce 2011

V roce 2012 se v Pardubickém kraji zvýšil počet průmyslových podniků s více než 100 zaměstnanci o 4 na 141. Meziročně průměrný evidenční počet zaměstnanců podniků v kraji poklesl o 0,3 %. Průměrná hrubá měsíční mzda se v uvedeném souboru podniků během roku 2012 zvýšila o 2,6 % na 23 875 Kč. Tato průměrná mzda dosahovala 87,6 % úrovně průměrné republikové mzdy v průmyslu a byla druhá nejnižší mezi kraji ČR. V roce 2012 dosáhly tržby velkých průmyslových společností v kraji za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy hodnoty 206,3 mld. Kč, v meziročním porovnání došlo k jejich růstu o 2,0 %. Objem tržeb na zaměstnance byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší za Ústeckým a Středočeským krajem.

Dominantní postavení ve výrobě elektroniky

Pardubický kraj má jako jediný mezi kraji nadpoloviční podíl tržeb za výrobky z oblasti elektroniky a výpočetní techniky. Další v pořadí – Jihomoravský kraj – má přitom podíl této komodity oproti Pardubickému kraji méně než poloviční.

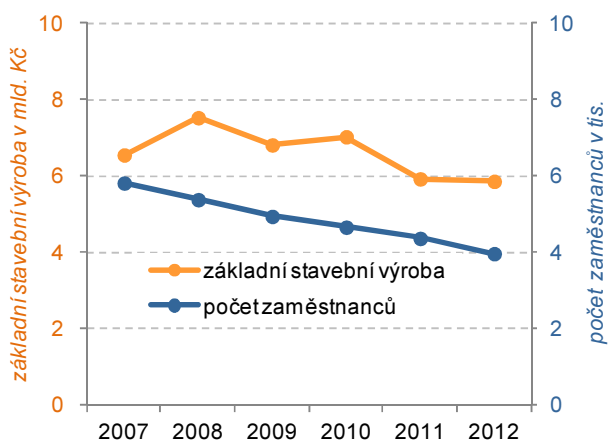
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2012

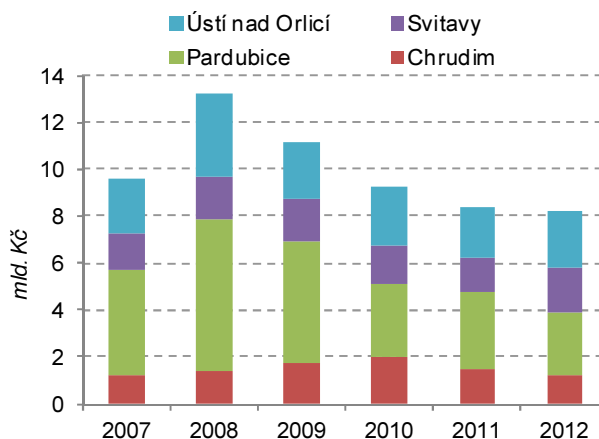
Pokles počtu zaměstnanců ve stavebnictví je největší za posledních šest let; stavební výroba nadále klesala, pokles byl mírný

V Pardubickém kraji se v roce 2012 počet stavebních podniků zaměstnávajících 50 a více osob snížil o 2 podniky na 37. Průměrný evidenční počet pracovníků meziročně poklesl o 9,1 %, což představuje nejvyšší meziroční pokles od roku 2007. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v těchto společnostech meziročně mírně vzrostla, a to o 0,5 % na 23 958 Kč. Mzda v kraji dosáhla téměř 80 % republikové hodnoty, což oproti roku 2011 znamená pokles o 2 procentní body. Ve srovnání s ostatními kraji ČR byla výše průměrné hrubé měsíční mzdy druhá nejnižší. Objem základní stavební výroby (ZSV) oproti předchozímu roku poklesl o 1,1 %. Tento pokles ve srovnání s poklesem ZSV v kraji za rok 2011 (o 16 %), ale také v porovnání s poklesem základní stavební výroby za rok 2012 v rámci celé republiky (o 7,2 %), lze hodnotit jako velice mírný. ZSV v kraji dosáhla navýšení v pozemním stavitelství i v oblasti inženýrských staveb.

Graf 3.8 Počet zaměstnanců a základní stavební výroba v podnicích s 50 zaměstnanci a více se sídlem v Pardubickém kraji

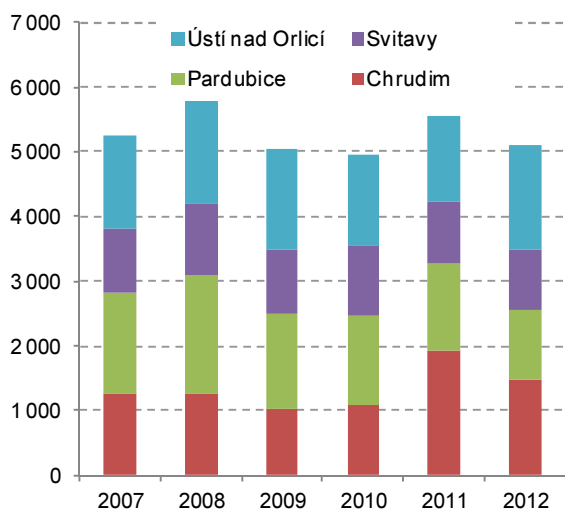
Graf 3.9 Stavební práce provedené na území okresů Pardubického kraje podniky s 20 a více zaměstnanci

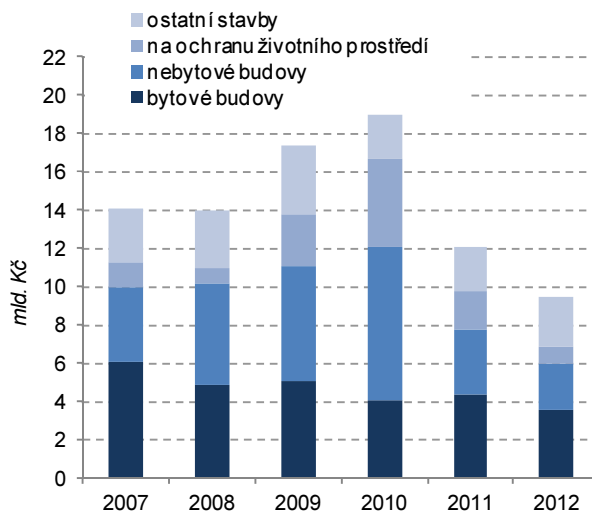
Objem stavebních prací v kraji klesal pomaleji než v celé republice

Objem prací provedených podle dodavatelských smluv na území kraje se v roce 2012 snížil o 2 %, což je pokles o 4,5 procentních bodů menší než v celé republice. Objem stavebních prací v uplynulém roce vzrostl v okresech Svitavy a Ústí nad Orlicí, ke snížení došlo v okrese Chrudim a Pardubice. Pokles objemu stavebních prací se týkal zejména inženýrských staveb, oblast oprav a údržby naopak zaznamenala nárůst. V přepočtu na 1 obyvatele se v roce 2012 nejméně stavělo v okrese Chrudim.

Graf 3.10 Vydaná stavební povolení a ohlášení v okresech Pardubického kraje

Graf 3.11 Předpokládaná hodnota povolených staveb v kraji podle druhu stavby

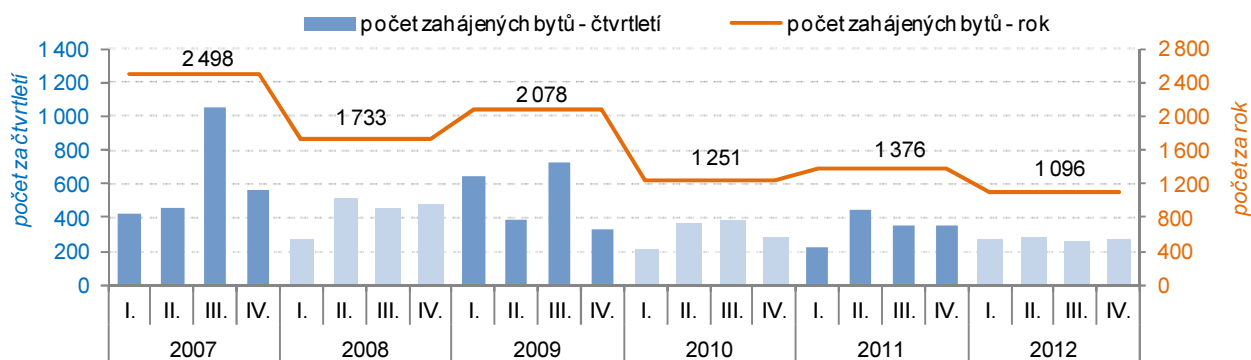
Pokračuje pokles počtu stavebních povolení a ohlášení

V roce 2012 pokračoval pokles počtu stavebních povolení a ohlášení vydaných stavebními úřady. K nárůstu počtu stavebních povolení došlo pouze v okrese Ústí nad Orlicí, kde bylo také povoleno nejvíce staveb. Nárůst počtu stavebních povolení byl zaznamenán pouze u staveb určených na ochranu životního prostředí, nejvýrazněji v okrese Ústí nad Orlicí. V okrese Pardubice vzrostl počet stavebních povolení na novou výstavbu, a to především na výstavbu nebytových budov.

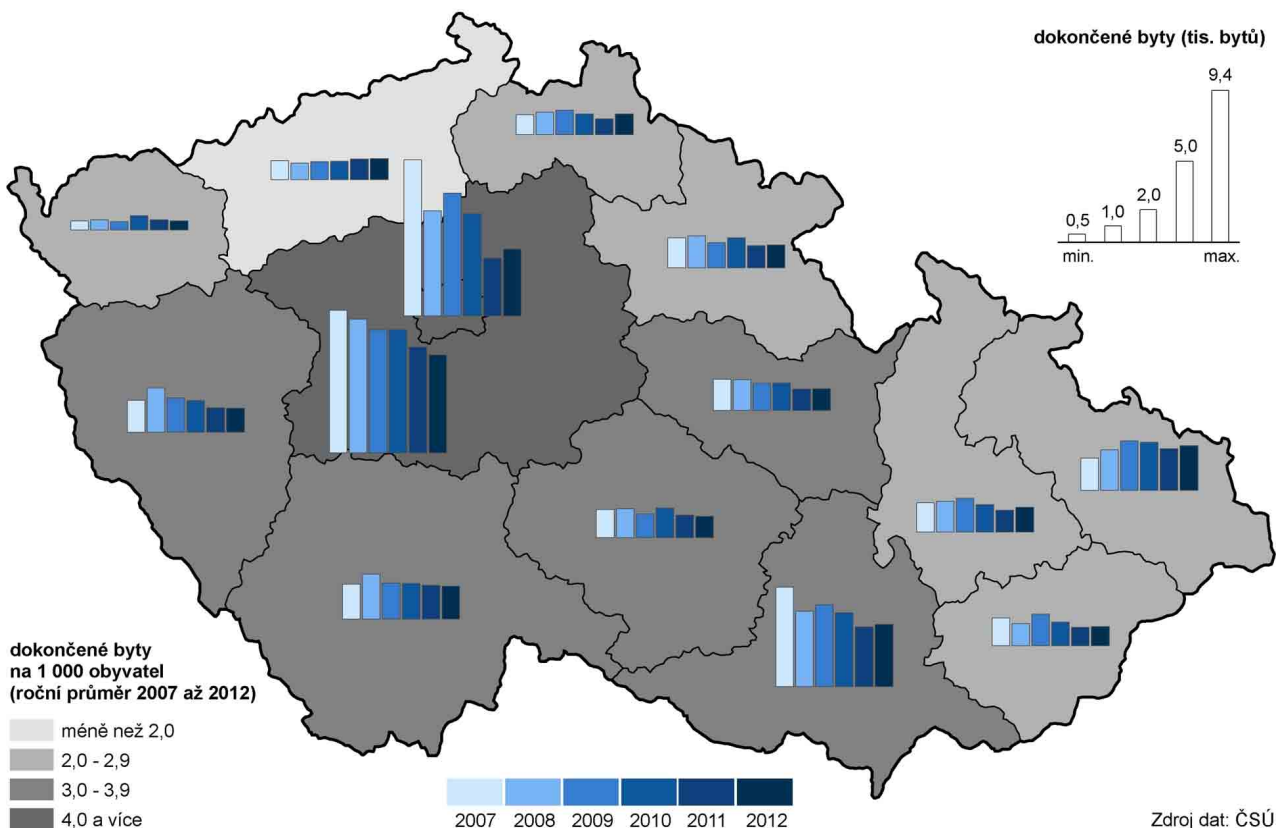
Útlum bytové výstavby pokračuje

Po mírném nárůstu počtu zahájených bytů v roce 2011 došlo v roce 2012 k výraznému poklesu u bytů celkem (o více než 20 %) i u počtu bytů zahájených v rodinných domech (pokles o 13 %). Počet bytů zahájených v rodinných domech se mírně zvýšil pouze v okrese Pardubice. Ve srovnání s rokem 2007, kdy byl nárůst bytové výstavby nejintenzivnější, nastal v roce 2012 pokles o více než 56 %. Z dlouhodobého pohledu se počet bytů zahájených v roce 2012 blíží hodnotě z roku 1996.

Graf 3.12 Zahajovaná výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

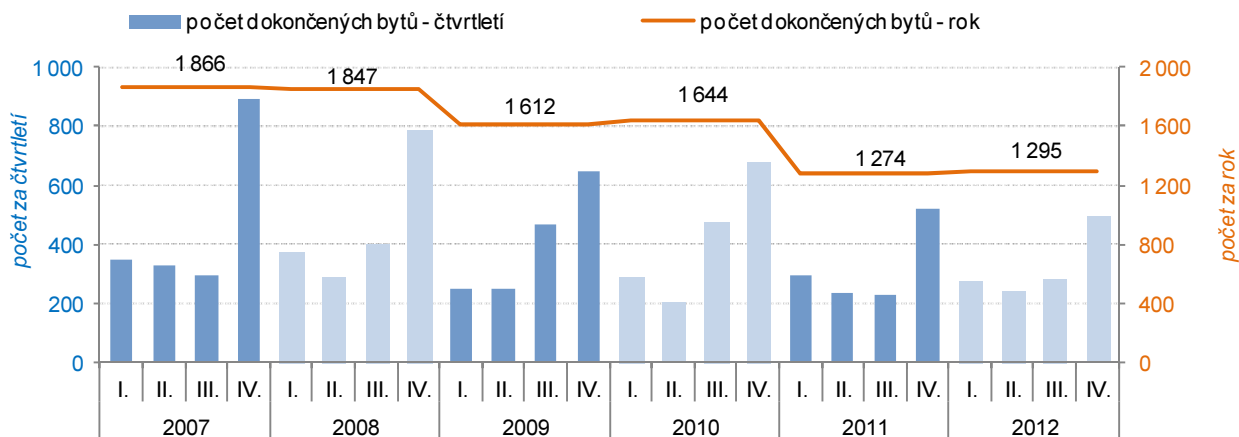
Bytová výstavba v krajích v letech 2007 až 2012

Rodinné domy se stavěly v okresech Ústí nad Orlicí a Pardubice, bytové v okresech Chrudim a Svitavy

V roce 2012 došlo ve srovnání s rokem 2011 k mírnému zvýšení počtu dokončených bytů (nárůst o 1,6 %). Tento stav byl ovlivněn nárůstem počtu bytů zahájených v roce 2011. Výrazněji se zvýšil počet bytů v rodinných domech (o 5,9 %), a to především v okresech Ústí nad Orlicí a Pardubice. Výstavba bytů v rodinných domech představovala téměř tři čtvrtiny celkového počtu dokončených bytů. Počet bytů dokončených v bytových domech v rámci kraje poklesl o 16 %, v okresech Chrudim a Svitavy naopak výstavba bytů v bytových domech posílila. Za rok 2012 se v přepočtu na 1 000 obyvatel dokončilo nejvíce bytů v okrese Chrudim, nejméně pak v okrese Svitavy. Po stagnaci průměrné hodnoty 1 m² obytné plochy bytů v rodinných domech v roce 2011 došlo v roce 2012 k nárůstu o 698 Kč, tj o 2 %. Naopak průměrná hodnota m² bytu v bytových domech se snížila o 23 % (o 7 tis. Kč) a vrátila se na úroveň roku 2010.

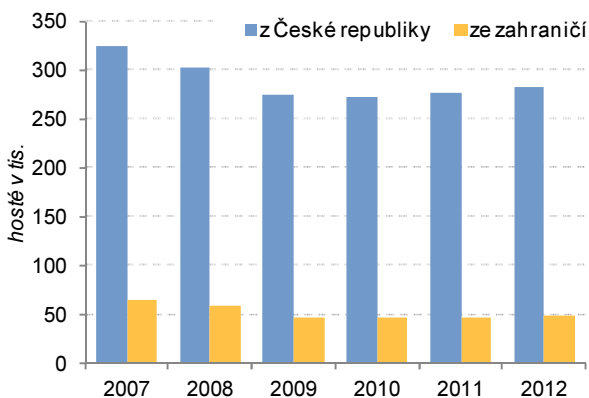
Graf 3.13 Dokončená výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

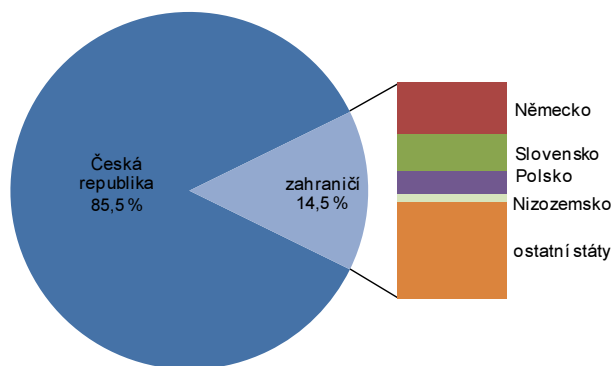
Mezi ubytovacími zařízeními převažují penziony

V 351 hromadných ubytovacích zařízeních, která v roce 2012 poskytla informace o své činnosti, bylo hostům k dispozici 7 180 pokojů s 20 260 lůžky. V kraji bylo 17 kempů s 1 557 místy pro stany a karavany. V celorepublikovém porovnání patří Pardubický kraj ke krajům s nejnižším počtem ubytovacích zařízení, v počtu 4 a více hvězdičkových hotelů je mezi kraji na posledním místě. Nejčastějším typem ubytovacích zařízení jsou penziony, turistické ubytovny a tříhvězdičkové hotely. Využití lůžek v hotelech a podobných zařízeních bylo v rámci republiky třetí nejnižší a ve srovnání s předchozími roky se opět snížilo.

Graf 3.14 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) v Pardubickém kraji

Graf 3.15 Struktura hostů HUZ v Pardubickém kraji v roce 2012 podle zemí v %

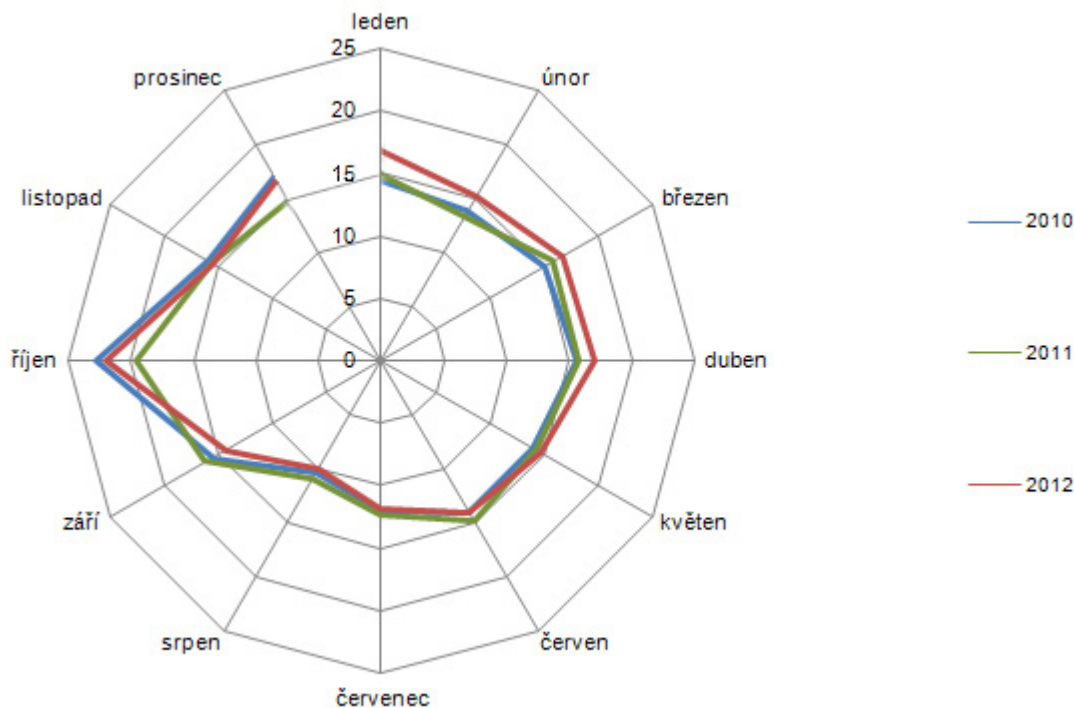

Počet hostů vzrostl, zkrátila se doba pobytu

Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji v roce 2012 meziročně vzrostl o 2,2 %, mírně vyšší byl nárůst počtu hostů ze zahraničí (o 2,4 %). Průměrná doba pobytu hostů se i nadále zkracuje, což odpovídá současnému trendu zkracování dovolených. Ze zahraničních návštěvníků využívají hromadná ubytovací zařízení v kraji nejčastěji hosté z Německa, Slovenska, Polska,

Nizozemska, Francie a Rakouska. Návštěvnost hostů ze zahraničí je již po několik let nejvyšší v měsíci říjnu, což souvisí s konáním významných sportovních akcí, jako jsou dostihové závody Velká Pardubická nebo závody motocyklů na ploché dráze Zlatá přilba města Pardubic.

Graf 3.16 Podíl zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních Pardubického kraje v jednotlivých měsících let 2010 až 2012 (v %)

Výrazné oživení cestovního ruchu v letních měsících

Ve srovnání s předchozími roky došlo v prvním čtvrtletí roku 2012 k poklesu návštěvnosti ubytovacích zařízení, naopak letní měsíce přinesly výrazné zvýšení počtu hostů. V posledních měsících roku pokračoval nárůst návštěvnosti započatý v předcházejících letech, a to především z důvodu rozšíření středisek pro zimní sporty na východě kraje.

Graf 3.17 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji

